

Frivilliga

som stöd för flyktingar

Erfarenheter av att hjälpa och av vänskap

Till läsaren

”Vi har stickat yllesockor som välkomstpresents åt alla nykomlingar”, berättar en frivillig om hur de förberett sig på ankomsten av de nya kommuninvånarna. ”Vi tog emot dem med ett dukat matbord och ett varmt mål mat när de trötta på kvällen anlände till sitt nya hem”, berättar en annan om hur man velat satsa på det första mötet.

Det här är vad frivilligarbetet handlar om. Det är en vilja att få en människa att känna sig bättre i en ny och förvirrande situation. Små hjälpsamma gärningar som hjälper till i vardagen och som visar att ingen lämnats ensam. Närvaro. Värme. Mänsklighet.

Myndigheterna bär ansvaret. Deras uppgift är att se till att de tjänster som behövs ordnas i kommunen så att det finns möjligheter att bli hemmastadd. Men livet sker inte på ämbetsverk eller under öppettider. Därför finns det ett brådskande behov av samarbete med kommuninvånarna och olika organisationer.

Som kommuninvånare kan vi påverka hur vi förhåller oss till våra nya grannar. Med hjälp av organisationsverksamheten kan vi erbjuda stöd och möjligheter att gå vidare i livet: att få information om det finska vardagslivet, om samhället, arbetslivet, bygga sociala nätverk och ta hand om hälsan, att hitta vänner, att lära sig olika färdigheter. Som bäst erbjuder organisationen och frivilliggruppen en gemenskap där det är möjligt och tryggt att bli starkare. Genom att utveckla samarbetet mellan myndigheterna och organisationerna kan vi producera allt effektivare och mera människonära regionala tjänstehelheter, som ju en viktig del av det samfundsnära frivilligarbetet är.

Jag hoppas att den här publikationen uppmuntrar dig att stå fast vid ditt beslut att bli volontär och ger svar på de frågor du kanske har. Välkommen med på resan!

INNEHÅLL

3

OFTA STÄLLDA FRÅGOR OM FRIVILLIGARBETE

Svar på frågor om till exempel språkkunskaper och kulturkännedom samt råd för utmanande situationer

6

VAD KAN VI GÖRA TILLSAMMANS?

Volontärernas upplevelser av organisationsverksamheten tillsammans med flyktingarna

9

HUR KAN VI FÖRBEREDA OSS PÅ ATT FLYKTINGARNA KOMMER?

Tips för mottagningen och uppgifter som ska göras innan flyktingarna anländer

10

MED VEM KAN VI FÖRENA VÅRA KRAFTER?

Volontärernas upplevelser av samarbete med andra instanser samt råd för samarbetet med myndigheterna

14

HUR NÅR VI FLYKTINGARNA OCH INSPIRERAR DEM ATT DELTA?

Tips för information och rekrytering

16

HUR KAN JAG PÅVERKA?

Att påverka den egna ortens attityder och kommunens beslutsfattning i flyktingfrågor

17

KORT KURS I FLYKTINGSKAP

Fakta och annat nyttigt

Handboken är producerad som en del av projektet VAPAA - Vapaaehtoiset pakolaistyössä 2013-2015

Text Milla Mäkilä

Redaktion Henna Raatikainen

Pärmens bild Laura Böök

Layout Gomedio Oy / Nea Ivars ja Jonna Hoffrén

Tryck Takomo Tuotanto 2015

Finlands Röda Kors 2015

OFTA STÄLLDA FRÅGOR OM FRIVILLIGARBETE

KALEVI PUUKKO

↑ "Vi har varit till sjöss och tagit upp näten med pojkarna. Vi tar loss mujkorna ur näten, rensar dem, röker några och steker resten. Och sen äter vi tillsammans. Gemensamma ord är tack och tashakor, det är allt. När man gör roliga saker tillsammans klarar man sig riktigt bra utan gemensamt språk."

Kalevi Puukko, frivillig, Hirvensalmi

"Jag försöker hela tiden fundera på hur jag själv skulle känna i motsvarande situation. Hur skulle det vara om ingen hjälpte till med släpkärran då jag vill hämta den billiga soffan jag länge letat efter från återvinningscentralen? Hur skulle det kännas om ingen bjöd hem mig eller om bekanta inte längre ville ha någonting med mig att göra?"

Heljä Tilli, frivillig, Hirvensalmi

"Självtalar jag inget annat språk. Bra har vi klarat oss."

Leena Juntunen, frivillig, Sonkajärvi

RIITTA TOPELIUS

Kan jag vara volontär om jag inte talar samma språk som de som anländer?

Du klarar dig säkert utmärkt, eftersom forskningen visar att rentav över 70 procent av all kommunikation mellan människor sker nonverbalt. En accepterande blick, ett leende och handen på hjärtat kommunicerar om vänlighet och respekt. **Till en början kan det kännas mest naturligt att möta nykomlingen genom att göra olika saker tillsammans.** Då minskar ordens betydelse och den gemensamma upplevelsen är det som är viktigast. Du kan känna tröst i att du garanterat inte är den enda som till en början är nervös över att ett gemensamt språk saknas.

Kan jag vara frivillig även om jag jobbar skift? Hur länge ska man förbinda sig vid frivilligverksamheten?

Du har rätt att jobba som frivillig enligt din egen tidtabell, eftersom du ju frivilligt är där. Frivilliguppgifternas karaktär, varaktighet och kravnivå varierar, så sök efter **uppgifter som passar din livssituation och dina tidtabeller.** För att verksamheten ska flyta är det viktigt att tydligt komma överens om uppgifterna och tidtabellerna och efter det hålla vad som lovats. Kom ihåg att ofta önskar de som anlant kunna knyta bestående förhållanden med ortsborna.

RIITTA TOPELIUS

→ "När man ställer sig på samma nivå som flyktingen och inte tror att man står ovanför dem får man en bättre kontakt."

Alpo Laakkonen, frivillig, Pudasjärvi

"Röda Korset har inga språkkrav. Hjälpen utgår från att man är redo att hjälpa till."

Ulla Eklund, frivillig, Ulvsby

"Det är lätt att komma med på förståhjälpkursen och i förståhjälppgruppen även om det inte ännu finns något gemensamt språk. Det viktigaste är utbildarens och gruppmedlemmarnas attityder. Förståhjälputbildningen kan enkelt illustreras med bilder, genom att iscensätta olyckor och skador eller genom att härma symptom i sjukdomsanfall."

Leila Honkala, frivillig, Sonkajärvi

LAURA BÖÖK

Är det möjligt att skapa verkliga vänskapsband via frivilligverksamheten?

Absolut, och det händer ofta! Det viktigaste i en jämlik vänskap är respekten för varandra och ömsesidigheten. **Visa för dem som kommer att också de har kunskaper och färdigheter att hjälpa andra.** Fundera över om du behöver hjälp med något, till exempel med att skotta snö eller måla staketet. Det tar förstås tid för vänskapen att fördjupas, men oftast finns det möjlighet för detta om du själv är redo att låta den nya människan verkligen bli en del av ditt liv.

Vad borde jag veta om olika kulturer?

Det bästa sättet är att bekanta sig med varje människa som en individ och inte som en representant för en specifik kultur. Därför är det inte så viktigt att känna till olika kulturer i frivilligarbetet. Människor från samma område tänker inte automatiskt på samma sätt eller lever på samma sätt. **Det är viktigare att fundera på hur vår kultur styr oss att tänka och bete oss, och hurdana förutfattade meningar vi själva därför har.** Var modig och ställ frågor om saker du funderar på. Människor berättar i allmänhet gärna om sig själva och saker som är viktiga för dem. Genom att fråga visar du även uppskattning.

KALEVI PUUKKO

↑ "Den äldsta dottern i vår vänfamilj hade just tagit körkort. Det hade krävt timmar av kör- och särskilt backningsövningar på vår väg och gård. Med hjälp av oss hade hon också skaffat bil. Det var alldeles häftigt då vi första gången körde hem tillsammans! Sedan fick vi höra av andra att familjen tänkte flytta bort från orten. Till oss hade de inte sagt ett ord om saken. Vi kände oss sårade. Till sist bjöd de oss på middag och berättade om saken, bara ett par dagar innan de åkte. Vi undrade varför de inte berättat åt oss tidigare, eftersom vi finländare tar illa upp av sådana här hemligheter. De sa att de inte ville berätta eftersom de visste att vi skulle bli ledsna. Först var det svårt att acceptera läget. Vi hade investerat tid, energi, medkänsla, känslenergi – och ojdå, plötsligt försvinner våra vänner! Situationen krävde att vi måste analysera våra egna känslor. Vi förstär nu att beslutet att flytta inte berodde på oss. Det kommer en tid i livet då de unga måste gå vidare i skolan, precis som finländska ungdomar. Vänskapen fortsätter ändå, och det är viktigast."

Heljä Tilli, frivillig, Hirvensalmi

Är det farligt att jobba med flyktingar? Kan jag råka ut för problem för att jag är med i frivilligverksamheten?

Flyktingarna som kommer till Finland väljs enligt de intervjuer som myndigheterna gör. De är vanliga människor som tvingats lida på grund av olika radikala rörelser. Många berättar att de i Finland särskilt uppskattar att de efter så svåra upplevelser kan leva ett vanligt liv i lugn och ro.

Ibland råkar de frivilliga ut för svåra situationer på grund av sina flyktingpositiva attityder och sin synliga verksamhet, då människor som motsätter sig flyktingarna ifrågasätter verksamheten. Då kan man **söka stöd till exempel i organisationens principer eller värdegrund**. Då kan man även lyfta fram att den frivilliga inte genom sin verksamhet strävar efter att ta ställning till flyktingpolitiken, myndighetspraxisen eller förhållandet mellan stater. Det är frågan om omsorg och medkänsla mot vår nästa, en människa finner nämligen enklare sin plats i en gemenskap där man inte förhåller sig avstötande eller negativt mot henne.

Hur länge tar det för de som anländer att bli integrerade?

Att bli hemmastadd i ett främmande land och samhälle kan ses som en livslång process som aldrig blir riktigt klar. Man kan med säkerhet åtminstone säga att man inte kan ställa upp någon tidsgräns för processen, eftersom **integrationen är individuell och alla blir hemmastadda i sin egen takt**. Idag ses integrationen även som en dubbelriktad process. Under processen sker ändringar och inläring via dialog och i samarbete både hos de som kommit och hos finländarna.

Vad händer om min livssituation ändras och jag helt vill lämna frivilliguppsdragen?

Ibland händer det oväntade och överraskande saker i livet. Då är det kanske inte längre möjligt eller trevligt att vara frivillig. Om det är möjligt vore det bra **att försöka förutse** och i god tid berätta om planerna på att lämna verksamheten. På så vis kan vi söka en ny frivillig i ditt ställe och du har själv möjlighet att handleda personen i uppgiften som du kan och känner till bäst. På så vis får den som efterträder dig det bästa möjliga stödet, och stöd för integrationen finns så länge det behövs.

Vad händer om något går snett? Om verksamheten inte fungerar eller om personkemin inte stämmer?

Ibland kan det hända att samförstånd inte uppstår trots goda försök. Det är mänskligt och ingens fel. Problem som möjligen uppstår är inget som behöver förringas, döljas eller skämmas över. Organisationens anställda hjälper dig lösa situationen. **Det är bra att på förhand fundera över hurdana förväntningar man har på verksamheten**. Vad händer om familjen inte gör så som jag hoppas? Hur kan vi förbereda oss på att möta sådana situationer och känslor som situationerna kan skapa?

Om vi inte kan få flyktingfamiljen att bli hemmastadd på orten och om vår insats är förgäves?

Om familjen bestämmer sig för att flytta bort från orten är det troligtvis inte frågan om att de frivilliga skulle ha gjort något fel eller inte stött familjen tillräckligt bra. Bakom beslutet ligger oftast familjens interna orsaker. Det inte frågan om ett misslyckande, tvärtom! **Goda upplevelser i början av det nya livet bär långt in i framtiden**. Ofta minns familjerna de frivilliga med stor värme just på grund av att de varit de första att öppna sina hjärtan och erbjuda viktig grogrund för att utveckla de egna livsfärdigheterna i det nya samhället.

VAD KAN VI GÖRA TILLSAMMANS?

↑ "Vi har fått mycket hjälp av Finland Röda Kors då vi flyttade hit. Nu vill vi hjälpa andra. Jag är jourhavande i vår förstahjälppgrupp på olika evenemang. På sommaren tar vi bl.a. hand om säkerheten på världsmästerskapet i kärringbärning. Verksamheten som frivillig har gett mig mycket mera mod och självförtroende."

Zakera Qasemi, frivillig, Sonkajärvi

→ "Vardagstryggheten kan förbättras med enkla färdigheter. Det är bra för alla att veta hur man byter batterier i brandvarnaren, hur man släcker en fettbrand i köket, hur man vårdar en stukad vrist där hemma, hur och när man ringer till nödnumret, hur man tar på sig en flytväst och vilka mediciner och förstahjälpmedel man kan köpa på apoteket i Finland. Det viktigaste med att ordna en tekväll är att man låter människan själv öva på saker. Man kan även ordna ett besök på ett lokalt apotek och brandstationen."

Pirjo Kontio, frivillig, Kajana

LEILA HONKALA

Hurdana aktiviteter bör man ordna för flyktingarna?

Det lönar sig att rikta tankarna mot **gemensamma aktiviteter**. Vad skulle ni vilja göra tillsammans? Till vilka av dina hobbyn kan du bjuda med dem? Hurdana färdigheter har gruppmedlemmarna eller vad skulle ni vilja lära er tillsammans? Vad finns det för intressant i ert område? Hurdana nödvändiga aktiviteter saknas möjligen i ert område? Det är bra om verksamheten är människonära. Det är ju ändå frågan om fritid, om att syssla och ha kul! Dessutom kan aktiviteten vara lärorik, på ett roligt sätt. Huvudsaken är att alla har möjligt att påverka.

Många flyktingar vill också själva vara frivilliga och hjälpa andra. Erbjud dem möjligheter och stöd för detta. Det är härligt om man kan bryta invanda roller: ingen spelar bara flykting eller hjälpbehövande, utan vi ger dem även en möjlighet att definiera sig själva på nytt som frivilliga, hjälpare, människor. På så sätt har allt fler möjlighet att känna hjälpandets glädje och känna sig nyttiga som frivilliga. Upplevelsen kan vara mycket kraftgivande och erbjuder en stark utgångspunkt för integrationen och utvecklingen av färdigheter som behövs i samhället.

LEILA HONKALA

RITTA TOPELIUS

HEIJÄ TILLI

AIJA PELLUKA

ELINA WACHIRA

↑ "Vi har gjort utflykter, ordnat läger och olika evenemang för de frivilliga och flyktingfamiljerna. På så vis har den nya hemtrakten blivit bekant. Grodromen som kom fram under snön var ett stort under för de minsta pojkarna under vår vårutflykt. Båttliv och fiske har alltid varit väldigt populärt."

Riitta Topelius, frivillig, Idensalm

↑↑ "Det har varit fint att få följa med hur viktigt det varit för flyktingarna att få klä på sig volontärsvästen och stå bredvid oss som jämlika aktörer. Att flyktingarna syns på orten i en sådan här roll till exempel under olika byaevenemang eller på promenader med äldre från ålderdomshemmet har säkert också påverkat attityden på vår ort på ett positivt sätt."

Leila Honkala, frivillig, Sonkajärvi

↑ "Jag har lärt mig skriva och säga finska bokstäver och ord i Röda Korsets finskspråkiga grupp Lukevat Lädt. Med hjälp av verksamheten har jag lärt mig många nya ord. En gång fick vi besöka lärarens hem, det var mycket roligt. Vi bakade kakor tillsammans och drack te. På lärarens gård fanns en stor sten som jag klättrade upp på!"

Jawaker Karimi, Hirvensalmi

"Med tiden märkte vi att också vi frivilliga måste ta hand om vår kondition och hälsa för att orka. Många av oss är äldre kvinnor, som samlat på sig lite övervikt. Vi föreslog en gemensam gymgrupp för flyktingfamiljernas mammor, av vilka många redan hade önskat sig motion varje vecka oss kvinnor emellan. Vi gjorde ett personligt gymprogram för alla och en plan, med hjälp av vilken vi nu tillsammans försöker höja konditionen och uppmuntra varandra till resultat."

Leila Honkala, frivillig, Sonkajärvi

"I mötet med en annan människa är det frågan om en stressfri närvaro och respekt. Sitt ner, glöm dina sysslor för en stund, var närvarande och håll ögonkontakt. Drick en kopp te då det bjuds. Ta med dig ett bakverk eller en liten blomma, om du har råd. Bjud hem dem och visa bilder på din familj. Skriv föremålens namn på gula lappar och limma fast dem. Öva på orden tillsammans. Be om hjälp med att plocka äpplen eller vända båten upp och ner inför vintern. Ta en promenad i skogen eller på stan. Och kom ihåg att ge tvättråd för yllekläder och visa hurdant tvättmedel som bör användas. Det är bra att komma ihåg att även om samvaron inte kanske just nu känns belönande, eftersom vi inte kan diskutera, så har all samvaro en mycket stor betydelse för den som kommit hit."

Heljä Tilli, frivillig, Hirvensalmi

↑ "Finländarnas självständiga livsätt där familjernas privatliv betonas, kan kännas främmande för flyktingarna. Många längtar efter gemenskap och människor runt omkring sig. Därför kan samvaron bli viktigare än den egentliga verksamheten. Att det finns ett ställe där man kan träffa vänner och folk och där man accepteras som man är. Frivilligarbets styrka kan ibland vara att det inte kräver för mycket. Människorna längtar även efter sådant stöd där de inte får målsättningar eller förväntningar på att nå ett mål, som till exempel på en språkkurs."

Moses Wachira, frivillig, Pudasjärvi

LEILA HONKALA

↑ "Jag leder en grupp i funktionell finska för våra tanter, även om jag till åldern är mer tant än de här mammorna. Vi lär oss finska genom att göra keramikarbeten och måla, jag talar långsamt och skriver några ord på tavlan. Vi upprepar dem och får oss ett gott skratt. Att uttrycka sig är viktigt för alla, och med hjälp av konst kan man göra det även utan språk."

Liisa Pirilä, frivillig, Sonkajärvi

LAURA BÖÖK

↑ "Bingokvällarna har varit populära och hör nuförtiden till vårt regelbundna program. När man spelar bingo gör det inget om man talar femton olika språk eller om hela familjer med barn deltar."

Tarja Hemmilä, frivillig, Pudasjärvi

EEVA KOSKI

↑ "Vi har tillsammans med flyktingarna ordnat många roliga praktiska aktiviteter. Ibland har vi stickat halsdukar och yllesockor och ibland har vi bakat. En gång ordnade vi även en glaskonstworkshop, som var en upplevelse och uppiggande att lära sig även för oss frivilliga."

Eeva Koski, frivillig, Mäntyharju

TIIA PAANANEN

"Jag har följt familjernas barn till skolan ett par veckor då skolan börjat. En del av barnen är inte vana vid att gå ensamma och kan i början vara rädda för hundar. Den viktigaste orsaken till att jag följer dem till skolan är ändå för att lära dem trafikreglerna och en trygg rutt. Särskilt pojkar kan ibland ha svårt att lyssna och vara envisa och utsätta sig för faror. Mammorna har varit mycket nöjda med vår hjälp. Verksamheten binder mig morgnar och eftermiddagar, men bara en tid."

Ulla-Majja Laaki, frivillig, Idensalm

HUR KAN VI FÖRBEREDA OSS PÅ ATT FLYKTINGARNA KOMMER?

RIITTA TOPELIUS

Jag har fått höra att det kommer flyktingar till min ort. Hur kan jag förbereda mig?

- **Ta reda på vem som blivit utsedd för att ta emot flyktingarna till er kommun.** Diskutera hurdan roll de frivilliga kunde ha som myndigheternas stöd.
- **Be även andra aktiva på orten att komma med.** Organisationer, klubbar och föreningar är en viktig del av ortens servicehelhet och alla kan ha gemensamma målsättningar.
- **Fundera över hurdana saker en trygg, jämlik och gemensam verksamhetskultur uppkommer av.** Stärk dessa saker bland volontärerna.
- **De mer erfarna volontärerna ger gärna tips och berättar om sina upplevelser.** Du kan till exempel ta kontakt med volontärer på en annan ort och be om råd.
- **Diskutera med de anställda hur kommunikationen till kommunborna borde ske. Erbjud er att komma till infotillfällen riktade till kommuninvånarna för att berätta om volontärernas roll som stöd för flyktingarna.** Be deltagare komma med på konkreta frivilliguppdrag.
- **Ordna utbildning för de nya frivilliga innan flyktingarna kommer.** De anställda inom organisationen hjälper till med arrangemangen.
- **Fundera över möjligheterna att ordna insamling av saker och kläder på er ort.** Diskutera saken med en kommunanställd. Ni kan även erbjuda hjälp med att möblera och inreda lägenheter.
- **Satsa på det första mötet!** Erbjud er att möta flyktingarna på flygplatsen eller att ta emot dem i kommunen tillsammans med de anställda. Sträva efter att genast berätta om er roll i förhållande till familjerna.
- **Fundera på hur ni vill önska familjerna varmt välkomna.** Om ni förbereder en måltid den första kvällen, om ni ber bekanta barn donera en egen leksak åt de minsta i familjerna som kommer eller om ni kanske ordnar en trevlig fest tillsammans med andra aktörer och kommuninvånarna.
- **Fördela uppgifterna enligt de frivilligas intressen.** Någon kan ta på sitt ansvar att handleda familjerna i återvinning, sortering eller hur man använder hushållsmaskiner, någon annan kan hjälpa familjerna med hur man tar sig runt i kommunen, en tredje kanske hjälper till i butiken och med bankautomaten de första gångerna och en fjärde tar med sig familjen till biblioteket eller simhallen. Hurdana andra vardagssysslor kan familjerna behöva hjälp med?
- **Ärenden som gäller jobb, skola och sjukvård intresserar oftast först.** Kontrollera med kommunen hur de här sakerna har ordnats för familjen. Om du inte är helt säkert på något är det alltid bättre att kontrollera först. Det är viktigt att familjerna redan från början får rätt och enhetlig information av alla aktörer.

MED VEM KAN VI FÖRENA VÅRA KRAFTER?

MILLA MÄKILÄ

↑ "När vi fick höra att det flyttar nya flyktingfamiljer till vår ort beslöt vi göra ett skolbesök på ortens högskolestadium under FN:s vecka mot rasism. Vi ville förbereda de unga på att det snart kommer nya elever till deras skola. Vi diskuterade om rasism och mobbning under lektionen. Eleverna fick rita och skriva sina tankar på ett lakan om hur de själva med sina aktioner kan hjälpa de nya eleverna att komma med i gruppen och önska dem välkomna till skolan."

Anneli Saarinen, frivillig, Mäntyharju

Hur inleds samarbetet och hur kan man öka samarbetet mellan olika aktörer?

- **Var modig och närma dig olika aktörer på orten.** Sådana aktörer är t.ex. byaföreningar och -råd, idrottsföreningar, organisationer, församlingar, skolor och läroverk, bibliotek, medborgarinstitut, lokala företagare. Inbjud olika aktörer för att fundera över hur alla ortsbor kan delta och stöda integrationen.
- **Presentera dina idéer och erbjud konkreta samarbetsätt:** "Vi tar hand om aktiviteterna, men vi har inga egna lokaler. Kunde vi få arbeta i era lokaler?" "Vi skulle vilja ordna ett familjeläger på sommaren. Vi behöver en samarbetspartner och fler frivilliga. Skulle ni vilja delta i arrangemangen?"
- **Gör gentjänster och idka byteshandel med varandra!** Samarbete behöver inte alltid innebära att man begär pengar.
- **Fundera på om det inom din organisation finns andra frivilliggrupper** som ni kunde ordna aktiviteter med och därmed även stärka gruppkänslan.

KATRI ESKELINEN / MATTI JA LIISA

↑ "Detta samarbete har varit enormt bra för oss alla. Det känns som att organisationsaktörerna på orten förenats på ett helt nytt sätt genom att hjälpa flyktingarna."

Irja Karttunen, frivillig, Lapinlahti

"Det lönar sig att ta reda på var den närmaste butiken som säljer orientalska produkter och halal-kött finns. Våra produkter är främmande till en början och det finns lite halal-kött i närbutikerna. Man kan hjälpa till med att skaffa internetanslutning och en dator på det egna språket. Detta är en sak som särskilt de unga önskar."

Eeva Heikkinen-Kemppinen, frivillig, Harjavalta

LAURA BÖÖK

"Allt började med att frivilliga på det lokala Röda Korset tog kontakt och bad oss om hjälp med att koordinera en insamling. I lokaltidningen publicerades en annons med kontaktinformationen till vårt 4H-kontor. Vi svarade dagtid i telefon och tog upp donatoreernas uppgifter. Röda Korsets folk hämtade sedan sakerna och använde dem för att inreda flyktingarnas kommande hem."

Vi har tagit den principen att vi gör tjänster för varandra. 4H har till exempel årligen ordnat en stor julöppningstillställning tillsammans med den lokala tjänstestationen. Röda Korsets volontärer har deltagit i evenemanget som förstahjälpjourhavare och de har aldrig skickat oss någon faktura. Det var alltså väldigt enkelt att säga ja då Röda Korset på nytt tog kontakt och frågade oss om vi kan hjälpa flyktingfamiljerna som flyttat till orten."

Vi kom fram till att familjens barn kan komma med i vår klubbverksamhet och att vi inte åtminstone till en början kräver någon medlemsavgift av dem. Samtidigt lär sig mammorna i familjerna att sticka yllekläder i handarbetsgruppen som Röda Korset ordnar. Jag blir väldigt glad då jag vet att vi på så sätt kan erbjuda de ensamstående mammorna viktig egen tid och att de kan vara säkra på att barnen är trygga och säkra på 4H-verksamheten."

Päivi Lahdenmäki, verksamhetsledare, 4H Lapinlahti

LEILA HONKALA

↑ "Hälsovårdens yrkesmäniskor lyfte under gemensamma möten fram att de är oroadе för en del familjemedlemmars ensidiga kost och dess negativa inverkan på hälsan. Vi kom på att ett grönsaksland vore ett bra sätt att göra familjerna bekanta med finländska grönsaker och på så sätt försöka öka användningen av dessa som en del av en hälsosam kost. Genom att lära sig utnyttja säsongens grönsaker kan man även spara på matkostnaderna. Ett grönsaksland är ett stort och arbetsdrygt projekt som vi knappast hade klarat av utan andra organisationer. Den lokala Lions Club-presidenten gav oss en jordlott på sina egna marker och en av Marthorna blev ledare för gruppen och började undervisa oss i hur man odlar potatis, morötter, lökar och olika örter. Det kändes fint att även mammor som inte kan läsa och skriva kunde delta i odlingen och känna att de lyckas"

Leila Honkala, frivillig, Sonkajävi

PEKKA TURUNEN

Hur får man samarbetet att flyta med myndigheterna?

Samarbete mellan kommunens myndigheter och de frivilliga innebär ofta att man rör sig mellan olika gemensamma uppgifter. Samarbetet flyter bäst om man kommer överens om uppgifterna och kommer ihåg att hålla varandra uppdaterade. Uppkomsten av förtroliga förhållanden kräver ofta regelbunden kontakt. Det är svårt att göra en allmän uppgiftsindelning eftersom verksamhetsmiljöerna och -sätten varierar. Huvudregeln är att det är myndigheternas uppgift att ta hand om samarbetet med andra officiella instanser, så som magistratet, FPA, TE-byrån, hälsovårdscentralen eller socialbyrån.

De frivilliga har tystnadsplikt. Var noga med att inte i misstag tala om familjernas personliga ärenden med utomstående. Ta även hand om att uppgifterna du fått ta del av inte sprids till andra flyktfamiljer på orten. Om du tycker att det vore bra om kommunens anställda även visste om någonting familjen berättat åt dig, är det artigt att be familjen om tillstånd.

VEELI MATTI SORMUNEN / MATTI JA LIISA

↑ "Den internationella klubben har fått många nya människor att gå med i lokalavdelningen. Aktiviteten verkar i och med de nya människorna ha fått ny energi. Samtidigt har det varit fint att märka hur deltagandet i aktiviteten och gränserna för frivilligarbetet sakteligen börjar suddas ut, när klubbmedlemmarna allt mer vill delta även i planeringen och organiseringen av verksamheten. Den internationella klubbens deltagare har bland annat besökt klubben Reddie Kids och lärt barnen sånger och lekar från olika länder och förstahjälpklubben har besökt klubben och berättat om vardagens säkerhetskunskaper. Vi ordnade även ett gemensamt vårevenemang där alla olika grupper deltog."

Elina Wachira, frivillig, Pudasjärvi

→ "Jag tycker att man inte borde förhålla sig till flyktingar som till turister, som man bara visar sevärheterna åt. Att bekanta sig med arbetslivet och skapa kontakter till de lokala företagen är viktigt redan i början, även om det tar ett tag att lära sig de färdigheter som arbetslivet kräver. Där kan de frivilliga och organisationerna vara aktiva. När 70-80 procent av kommunens areal är skog är det av stor ekonomisk och sysselsättningskapande betydelse för trakten. Därför började vi ordna information om skogsplantering som gäster hos Skogsvårdsföreningen. Dessutom har vi besökt en metallverkstad och lantbruk som föder upp boskap."

Pentti Ryth, frivillig, Lapinlahti

LAURA BÖÖK

Åtminstone om dessa saker bör du diskutera och komma överens om med de kommunanställda:

- Vem är kontaktpersonen på kommunen som de frivilliga vid behov kan kontakta i familjens ärenden
- På vilket sätt ordnas den regelbundna kontakten och samarbetsutvecklingen mellan kommunen och de frivilliga?
- Hur informerar kommunen om saker som gäller flyktingarnas ankomst?
- Hur meddelas flyktingarna om de frivilligas roller och uppgifter?
- I vilka ärenden önskar man att de frivilliga hjälper till innan flyktingarna anländer?
- Hur önskar man att de frivilliga hjälper till i början med de praktiska sakerna och vardagshandledningen?
- Saker som gäller dataskydd: vilka saker är nödvändiga med tanke på de frivilligas roller och uppgifter, och därmed viktiga att veta?
- På vilka sätt kommer man överens om saker som gläder de frivilliga, som till exempel kostnadsersättningar och annat?

HUR NÅR VI FLYKTINGARNA OCH INSPIRERAR DEM ATT DELTA?

LEILA HONKALA

↑ "Under Röda Korsets vecka ordnade vi en tillställning där vi rekryterade kommunbor som frivilliga i organisationens verksamhet. Våra frivilliga hade tillverkat många olika produkter till försäljning, så som afghanska småbröd. Intäkterna från försäljningen använde vi till att utveckla frivilligverksamheten. Vi köpte till exempel redskap för övningar i vår nyss grundade förstahjälpgrupp."

Leila Honkala, frivillig, Sonkajärvi

↓ "Vi strävar i all verksamhet och för alla människors del efter att agera enligt jämlikhetens principer. Som gruppleddare försöker vi förmedla en bild till människorna att de kan komma just sådana som de är. De är viktiga för oss som människor."

Aini Koivula, frivillig, Pudasjärvi

ARAW ABBASIS

Hur kan vi inspirera flyktingarna att delta i organisationens verksamhet?

- Ordna ett kort infotillfälle om organisationens verksamhet på din ort. **Berätta om verksamheten med foton och tala klarspråk.** Kommer du på någon rolig övning eller uppgift som kunde få deltagarna att upptäcka hur verksamheten går till?
- Ta på förhand reda på när nästa gruppmöte är och var gruppen träffas. Skriv tydligt upp datumet, klockslaget och adressen dit de intresserade kan komma.
- Betona att alla kan delta i verksamheten. Språkkunskaper eller annat kunnande är inget hinder för deltagandet. **Förklara varför det är bra att delta i organisationsverksamheten, till exempel med tanke på att man lär sig språk, får hjälp med jobbsökning och studier.**
- **Framställ inbjudan personligen.** Det får ofta bäst människorna att komma med. För flyktingarnas del kan det även de första gångerna kräva att man per telefon påminner om träffen eller hämtar dem hemifrån. Uppgifter om verksamhetens möjligheter är bra att sprida även via andra instanser som jobbar med flyktingar.
- **Tänk på förhand ut hurdana frivilliguppdrag ni kan erbjuda personer som inte ännu talar så mycket finska.** Hjälpt med till exempel kaffekokning eller servering, att ordna lokaler för utbildningar eller gruppkvällar, att posta medlemsbrev lyckas säkert. Vad annat kan du komma på?
- Lämna inte någon automatiskt utanför frivilliguppdragen. Låt människorna agera i uppgifter de är intresserade av och uppmuntra dem. Fråga alla om deras åsikter.
- Flyktingarna som deltar i verksamheten visar att samhället är öppet och att alla har möjlighet att vara med. Be dem delta i rekryteringsstälkon och sprida information.

KALEVI PUUKKO

↑ "När jag kom till Finland förstod jag inte först vad frivilligarbete innebär. Jag tänkte att ingen jobbar utan lön. Senare lärde jag mig att människorna jobbar frivilligt för att de vill hjälpa andra. Ni vill jag själv också hjälpa andra komma vidare i sina liv. Jag har i och med frivilligarbetet lärt mig många olika färdigheter som jag säkert har nytta av i framtiden. Jag har lärt mig samarbetsfärdigheter och den s.k. tysta kulturens koder. Organisationsverksamheten har lärt mig att även om vi är av olika åsikter kan vi jobba tillsammans. Jag har även lärt mig att då man jobbar tillsammans med finländare kan många saker göras bättre än på egen hand. Även om processen tillsammans med finländarna kan kännas lång är slutresultatet ofta bättre. Redan i början kändes det viktigt att man frågade om min åsikt och att den verkade ha betydelse. Det innebär att man accepterade mig precis som vem som helst. Genom mitt exempel vill jag uppmuntra andra att bli frivilliga."

Ali Hossein Mir Ali, frivillig, Hirvensalmi

→ "Vi har haft som vana att ordna en välkomstillställning med kommunens anställda för flyktingarna ett par månader efter att de anlät. Evenemanget har även varit öppet för kommuninvånarna. Där har de kunnat få information och bli bekanta med nya familjer. På tillställningen har en tolk närvarat och flyktingarna har fått höra om de frivilligas roll och om organisationernas verksamhet. På evenemanget har även en flykting kunnat delta och berätta om sina upplevelser i Finland och om frivilligarbetet."

Irja Karttunen, frivillig, Lapinlahti

Hur får vi kontakt med flyktingar som bor på vår ort?

- En annons i en lokaltidning når nödvändigtvis inte flyktingarna. **Det krävs personliga möten och kommunikation.** Be att få presentera verksamheten till exempel på skolor som ordnar kurser i finska. Gör presentationen till en verksamhetsfylld och rolig stund där man genast får delta.
- **Sprid broschyrer och reklam om verksamheten** på butikernas anslagstavlor, ungdomsgårdar, mottagningscentraler, biblioteket, olika verksamhets- och kulturcentra, skolor, TE-byrån, rådgivningen och andra ställen där flyktingarna rör sig. Be dessa instanser att berätta om verksamheten för de människor de träffar.
- Be personer som redan deltar att berätta om verksamheten åt andra. Genom rekommendationer sprids informationen snabbt och man lyssnar bättre på bekantas åsikter.
- Var aktiv på de sociala medierna så som på Facebook, eftersom många flyktingar redan är vana vid elektronisk kommunikation. Så sprids informationen effektivt och omfattande. Publicera bilder på verksamheten som du tagit med mobilen: att vara uppdaterad är grejen! Kom ihåg att fråga de som syns på bilden om lov innan du publicerar den.

RIITTA TOPELIUS

HUR KAN JAG PÅVERKA?

JACOB DULL/IFRC

Hur kan jag påverka attityderna på min ort eller det att min ort tar emot flyktingar?

Du kan vara en stark påverkare i din närmiljö och på din ort. I all sin enkelhet betyder det att du pratar med människor du möter på skolan, jobbet, inom hobbyn, på öppna diskussions- och kommuninvånartillställningar, i traditionella och sociala medier. Du kan tala mot rasism och för ett jämlikt samhälle genom att berätta roliga och mänskliga historier om dina egna upplevelser samt genom att i diskussionerna föra fram korrekt information.

Du kan påverka på till exempel följande sätt:

- Skriv en insändare i tidningen där du förespråkar flyktingarnas rätt till ett människovärdigt liv och ett tryggt hem. Ta ställning i insändaren och uppmuntra kommunens beslutsfattare till att fatta ett positivt beslut om att ta emot flyktingar.
- Håll ett inlägg på kommunfullmäktiges möte där man diskuterar mottagningen av flyktingarna. I ditt inlägg kan du framhålla din organisations roll i flyktingarbetet och berätta om hur de frivilliga kan arbeta som stöd för myndigheterna som en del av integrationen.
- Som organisationens lokalavdelning eller -förening kan ni tillsammans påverka genom att lämna en skriftlig motion till kommunfullmäktige om att ta emot flyktingar. Organisationens anställda hjälper till med att skriva motionen.
- Ordna en av Röda Korsets upplevelserika flyktingtältkampanjer i samband med kommun- eller publik tillställningar på din ort. Kampanjmaterialet ger information om flyktingarnas situation och hjälper kommunborna att förstå de förhållanden som råder i flyktinglägren.

Via din organisation får du råd och stöd för påverkningsarbetet.

KORT KURS I FLYKTINGSKAP

IBRAHIM MALLA/IFRC

Hur kommer kvotflyktingarna till Finland?

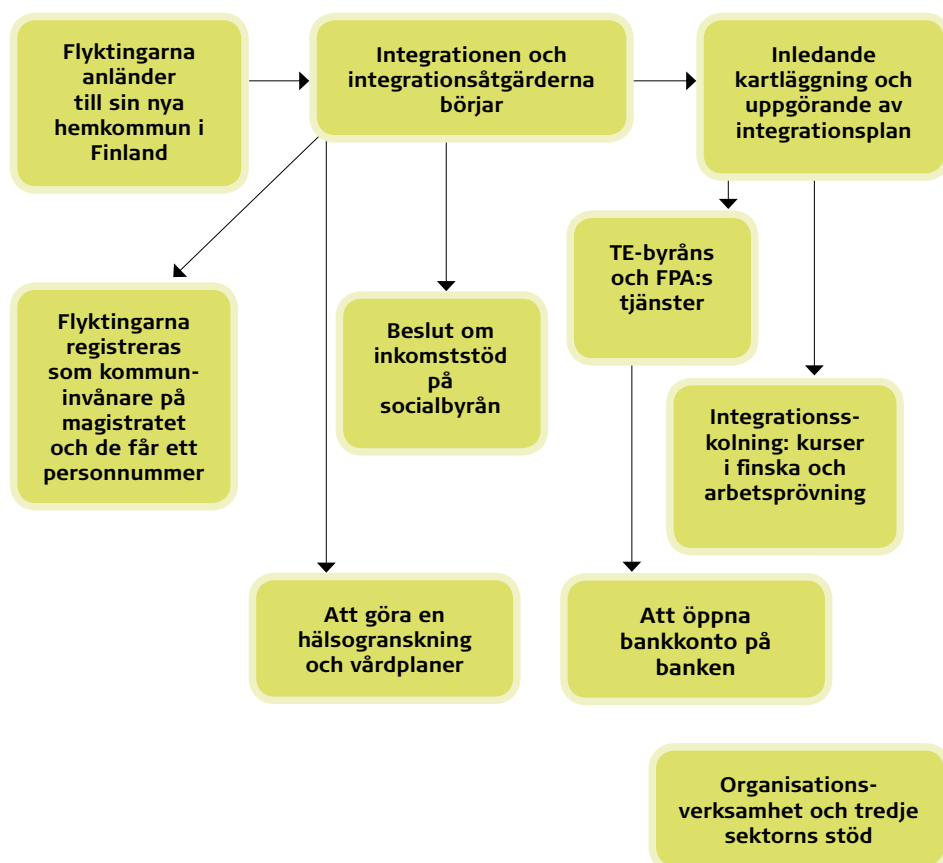
Vem är flykting?

En flykting är en person som beviljats internationellt skydd utanför sitt hemland eftersom personen har motiverad **orsak att vara rädd för att i sitt hemland bli utsatt på grund av sitt ursprung, sin nationalitet, sin politiska åsikt, religion eller samhällsgrupp**. Definitionen baserar sig på FN:s Genèvekonvention (år 1951). Personer som tvingats fly från sina hem på grund av miljökatastrofer, krig, beväpnade konflikter eller andra svåra människorättsliga situationer är på grund av sin sårbara situation ofta berättigade till **internationellt skydd** och således vistelse i Finland.

Hur många flyktingar finns det?

Enligt FN:s flyktingorganisation UNHCR lever år 2015 över **50 miljoner människor som flyktingar i världen**, och antalet ökar ständigt. Det är fler än någonsin efter andra världskriget. Finland har sedan början av 1970-talet tagit emot cirka 40 000 flyktingar. Det är dock skäl att minnas att alla utlänningar som flyttar till Finland inte är flyktingar. Största delen av de utländska medborgarna flyttar till Finland för att jobba, studera eller av familjeorsaker. Andelen flyktingarna och de som får internationellt beskydd i Finland var cirka 7 procent år 2014 (2 376 personer).

Vad händer då flyktingarna kommit till Finland?

Vem bestämmer om att flyktingar kommer till Finland och var de bosätter sig?

Riksdagen beslutar årligen om Finlands flyktingkvot och om antalet som tas emot. Inrikesministeriets uppgift är att koordinera mottagningen nationellt. Arbets- och näringsministeriet i sin tur ansvarar för flyktingarnas kommunplatser och om integrationen. De regionala närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna) förhandlar och kommer med kommunerna överens om mottagningen av flyktingar och betalar kostnaderna åt kommunen. Kommunerna fattar dock sina beslut själva och de har ingen skyldighet att ta emot flyktingar. Fullmäktige beslutar om saken. Researrangemangen för flyktingarna som godkänts för Finland inleds först efter att någon kommun beviljat dem kommunplats.

Annat nyttigt:

Information om flyktingmottagning, integration och integrationslagen
▶ kotouttaminen.fi

Information om mottagningen av asylsökande och tillståndsärenden, statistik:
▶ migri.fi

Information om de asylsökande och asylpraxis
▶ pakolaisneuvonta.fi

Information om att vara flykting, material
▶ pakolaisapu.fi

Information och inlägg om att vara immigrant
▶ muuttoliikkeessa.fi

Information om att bo i Finland, på flera språk
▶ infopankki.fi

Information om religioner
▶ uskonnot.fi

Information om att använda klar-språk, lättläst material
▶ papunet.net

Hjälp för att leta upp försvunna familjemedlemmar
▶ punainenristi.fi